

'Toen wij vogels waren' door Ayanna Lloyd Banwo

Met de doden moet je niet sollen. En als je dat wel doet, zijn er wachters die verhaal komen halen. Dit is de kern van een bijzondere debuutroman die zich afspeelt in Trinidad.

Yejide en Darwin zijn de hoofdpersonen. Hun personages worden beurtelings in afzonderlijke hoofdstukken ingekleurd. Yejide staat in een lange lijn van vrouwelijke corbeaux, mythische zwarte raven, de vogels uit de titel van het boek. Zij hebben als opdracht de belangen van de doden te behartigen. Wat dat betekent merkt ze pas als haar moeder overlijdt. Die verzette zich tegen haar rol en heeft Yejide daarom niet voorbereid op en ingewijd in wat sinds mensenheugenis van haar familie wordt verwacht. Integendeel, op haar sterfbed benadrukt ze tegenover Yejide de negatieve en zware kanten ervan. Yejide voelt zich weer, zoals haar hele leven al, niet gezien door haar moeder.

Darwin is door zijn moeder opgevoed als rasta. Hij is daardoor in zijn dorp en op school een outsider, maar weet zich rustig en beheerst staande te houden. Rasta's mogen hun haar niet scheren, geen wijn drinken en niet in contact komen met de dood. Maar als hij in de stad, Port Angeles, op zoek gaat naar werk is het enige baantje dat hij kan vinden dat van doodgraver. Zijn moeder vindt dat onacceptabel en wil niets meer met hem te maken hebben. Ze accepteert zelfs het geld niet dat hij haar toestuurt, ook al heeft ze dat hard nodig.

Darwin scheert zijn haar af en went aan het werk. Sterker nog, hij voelt het steeds meer als zijn verantwoordelijkheid om goed voor de graven, en daardoor voor de doden, te zorgen. Hij probeert ook aansluiting te vinden bij zijn collega's, maar raakt daardoor verstrikt in hun duistere zaakjes. In zijn naïviteit vraagt hij zich niet af hoe het komt dat je als doodgraver zo goed verdient, maar als hij zich dat wel realiseert is het te laat.

Rond de begrafenis van Yejides moeder ontmoeten ze elkaar. Ook eerder al, in dromen, hadden ze elkaar gezien en verwantschap gevoeld. In eerste instantie lijkt het een gewone romance tussen twee jonge mensen. Yejides moeder is dood, maar nog niet begraven, en Yejide wil zich onttrekken aan haar verantwoordelijkheid als corbeau. Ze maken het plan er samen vandoor te gaan. Beiden worden echter tegengehouden: Yejide doordat haar familie en vrienden erop wijzen dat ze dat niet kan maken, Darwin doordat zijn collega's hem uit de weg willen ruimen. Hij weet te veel.

In de nacht dat Darwin door zijn collega's in het nauw wordt gedreven en in een een-op-een-gevecht zwaar gewond raakt, voelt Yejide zijn noodkreet en snelt ze hem te hulp. In deze magische nacht moet ze ook de doden te hulp schieten, die door

de wandaden van Darwins collega's geen eigen graf gekregen hebben en nu wraak eisen. Zo wordt de orde weer hersteld en kunnen Yejide en Darwin hun voorbestemde rol innemen.

Deze inhoudsbeschrijving doet geen recht aan de aantrekkingskracht van het verhaal. Ik vond het een boeiend, soms thrillerachtig boek, waarin de hoofdpersonen tot leven gewekt worden. Darwin krijgt daarbij naar mijn gevoel meer 'body' dan Yejide. Zij blijft lang hangen in het zich afzetten tegen haar moeder. Darwin wordt door zijn baankeuze ook afgewezen door zijn moeder, maar hij blijft proberen contact te maken. Het is een meeslepend en mooi verhaal, dat zich met aandacht voor detail ontvouwt, een spannende mix van oude magie met hedendaagse misdaad, en met een goede afloop.

Ayanna Lloyd Banwo komt uit Trinidad & Tobago en werd van jongs af aan gestimuleerd om boeken te lezen. Ze studeerde Engels en geschiedenis aan de University of the West Indies, en werkte daarna in de communicatie, als docente en als freelance auteur voor kranten. Tussen 2013 en 2015 overleden haar moeder, vader en grootmoeder. Dat was voor haar aanleiding om van schrijven haar beroep te maken. Ze beloofde haar overleden familieleden drie boeken en volgde een aantal creative writing, waarna ze een beurs kreeg voor de master Creative Writing aan de University of East Anglia. Daar werkt ze nu ook aan haar promotie (PhD). *Toen wij vogels waren* is Ayanna's romandebuut en werd direct enthousiast ontvangen. Ze won er de 2023 OCM Bocas Prize for Caribbean Literature mee. Momenteel werkt ze aan haar tweede roman. Daar ben ik benieuwd naar. Gezien haar kracht als verhalenverteller verwacht ik dat ik die met evenveel plezier zal lezen als *Toen wij vogels waren*.

Uitgeverij De Bezige Bij, 2022

Pagina's 316

Vertaald uit het Engels door Hi-en Montijn (*When we were birds*)

ISBN 978 9403 161 013

Recensie door Marianne van der Weiden, november 2023